ABD'NİN ÇİN'E UYGULADIĞI EK GÜMRÜK VERGİLERİNİNDONALD TRUMP'IN SEÇİM VAATLERİ ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Halit Ahmet Kahraman

Öz

2008 finansal krizinden sonra küresel çapta korumacılık politikaları yaygınlaşmaya başlamıştır. Krizin oluşturduğu etkileri bertaraf etmek için devletler iç piyasalarını koruma yoluna gitmiştir. Yerli üretimi desteklemek ve ekonomik milliyetçilik her geçen gün daha fazla ağırlık kazanan ticaret politikası olmuştur. Küresel serbest ticaretin tekrardan sorgulandığı bir dönem olarak karşımıza çıkmaktadır.

ABD Dünya üzerinde serbest ticaretin ve küreselleşmenin temel destekçisi olan bir devlettir. 2. Dünya savaşından sonra başat aktör olarak kurmuş olduğu uluslararası ticaret sisteminde gümrük vergilerinin düşürülmesi ve serbest ticaretin yaygınlaştırılması önceliği olmuştur. Fakat Trump'ın hükümete gelmesi ile birlikte ABD bu politikasında değişikliğe gitmiştir. ABD, Çin'e bedeli milyarca doları bulan ek gümrük vergileri getirmiştir.

Donald Trump seçim kampanyasını yürüttüğü günlerden itibaren ithalata vergiler getireceğini beyan etmişti. Trump'ın bu hamlesiyle birlikte Çin, ABD kadar sert olmasa da korumacı tedbirler alacağını ilan etmiştir. Bundan sonra ise iki devlet karşılıklı olarak ithalatı azaltacak adımlar atmıştır.

Bu araştırmada küreselleşme ve serbest ticaretin temel aktörü olan ABD'nin neden Çin'e ek gümrük vergileri getirdiği araştırılacaktır. Bu bağlamda serbest ticaret ve ekonomik korumacılık ile ilgili teoriler tartışılacaktır. Açıklama kabiliyeti en yüksek yaklaşım ise Donald Trump'ın uyguladığı tüm politikaların temelinde seçim vaatlerini yerine getirmek olduğudur. Trump için ulusal ve küresel ekonomik çıkarlardan ziyade iç politik kaygıların daha öncelikli olduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ticaret Savaşları, Korumacılık, Serbest Ticaret, ABD, Çin

GİRİŞ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2008 finansal krizinden sonra küresel çapta korumacılık politikaları yaygınlaşmaya başlamıştır. Krizin oluşturduğu etkileri bertaraf etmek için devletler iç piyasalarını koruma yoluna gitmiştir. Yerli üretimi desteklemek ve ekonomik milliyetçilik her geçen gün daha fazla ağırlık kazanan ticaret politikası olmuştur. ABD'de Donald Trump'ın başkan olması, İngiltere'nin AB'den çıkma süreci ve Avrupa'da merkez sağ siyasi görüşlerinin daha fazla destek bulması, küresel serbest ticaretin tekrardan sorgulandığı bir dönem olarak karşımıza çıkmaktadır.

ABD, Dünya üzerinde serbest ticaretin ve küreselleşmenin temel destekçisi olan bir devlettir. 2. Dünya savaşından sonra başat aktör olarak kurmuş olduğu uluslararası ticaret sisteminde gümrük vergilerinin düşürülmesi ve serbest ticaretin yaygınlaştırılmasına yönelik politikalar ortaya koymuştur. Zaman zaman korumacılık politikaları geliştirse de ağırlık serbest ticarete yönelik olmuştur. Fakat Trump'ın hükümete gelmesi ile birlikte ABD bu politikasında değişikliğe gitmiştir. ABD, Çin'e bedeli milyarca doları bulan ek gümrük vergileri getirmiştir. ABD'nin ekonomi politikasında büyük oranda değişikliğe gitmesi küresel ölçekte etkileri olacak bir sürecin başlangıcı olarak görülmektedir.

Donald Trump seçim kampanyasını yürüttüğü günlerden itibaren ithalata ek vergiler getireceğini beyan etmişti. Bu açıklamalar hem ABD hem de uluslararası kamuoyunda büyük bir kaygıya sebep olmuştur. Donald Trump başkanlık koltuğuna oturduktan sonra ise ilk olarak 8 Mart 2018 tarihinde demir-çelik ve alüminyum sektörlerine %25 ve %10 ilave gümrük vergisi koyma kararını duyurmuştur (Aran, 2018). Trump'ın bu hamlesiyle birlikte Çin yönetimi ABD kadar sert olmasa da korumacı tedbirler alacağını ilan etmiştir. Bundan sonra ise iki devlet karşılıklı olarak farklı sektörlerin bazı kalemlerinde karşıdaki devleti zarara uğratacak ve ithalatı azaltacak adımlar atmıştır. Bu durum Dünya kamuoyunda büyük bir infial oluşturmuştur. Yeni bir ticaret savaşı dönemine girildiği tartışmaları başlamıştır. Bundan sonraki süreçte küresel ticaretin sekteye uğrayacağı ifade edilmektedir. (Ünay & Dilek, 2018)

Bu araştırmada küreselleşme ve serbest ticaretin temel aktörü olan ABD'nin neden Çin'e ek gümrük vergileri getirdiği araştırılacaktır. Bu bağlamda serbest ticaret ve ekonomik korumacılık ile ilgili teoriler tartışılacaktır. Devletlerin korumacılık politikası oluşturmasına yönelik olarak literatürde ciddi argümanlar bulunmaktadır. Serbest ticaret ve korumacılık uluslararası ekonomide sürekli gündemde olan yaklaşımlar olmuştur. Devletler, korumacılık politikalarını ekonomik ve siyasi kriz dönemlerinde tercih etmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Serbest ticaret ise ABD gibi büyük ölçekli ekonomilerin liderliğinde uluslararası ticaretin yaygınlaşması için barış ve ekonomik istikrarın temin edildiği dönemlerde benimsenmiştir.

SERBEST TİCARET- KORUMACILIK SARKACI

Bastiat, Smith ve Ricardo'nun başını çektiği liberal düşünürlere göre (Skousen, 2016) uluslararası ticaret serbest olmalıdır. Gümrük vergileri en az olmalı her millet uzmanlaştığı ürünleri birbirine satmalıdır. Bu şekilde ticaretten her millet yararlanmış olur. Ayrıca her devletin her ürünü kendi iç kaynakları üretmesi de mümkün değildir. Özellikle 1990'lı yıllardan başlayarak günümüze kadar küreselleşme olgusu Dünya'da yaygınlaşmıştır. Artık ABD ve serbest ticaretin önünde Sovyetler Birliği gibi bir tehdit kalmadığı için tüm Dünya'nın ABD'nin empoze ettiği sisteme adapte olması gerektiği, tarihin sonunun geldiği gibi argümanlar üretilmişti. Ama 2018 yılında ABD bu politikaların aksine bir siyaset ortaya koydu. Ayrıca İngiltere'nin de 2017 yılında Avrupa Birliği'nden çıkmış olmasıyla birlikte Avrupa'da da korumacılığa yönelik ekonomi politikaları ön plana çıkmaya başladı. Korumacılığa yönelik en temel argümanları üreten yazarlardan biri F. List'tir. List'e göre (Skousen, 2016) kendi iç sanayi dinamiklerinin gerçekleştiremeyen ülkelerin serbest ticaret politikalarına sahip olmaları büyük ekonomiler tarafından sömürülmelerine neden olur. Buradan hareketle realistler ise serbest ticarette kazan-kazan yoktur, tek bir kazanan devlet vardır argümanını ileri sürmüştür. Devletlerin gümrük vergisini yükseltmesine sebep olarak gösterilen bir diğer neden ise devletlerden bir tanesinin korumacılık yapmasının diğerlerini tetiklediği ve uluslararası piyasada bir durgunluğun hakim olduğudur (Ünay & Dilek, 2018).

Açıklama kabiliyeti en yüksek yaklaşımlardan biri ise Donald Trump'ın uyguladığı tüm politikaların temelinde seçim vaatlerini yerine getirmek olduğudur. Ulusal ve uluslararası çapta yaptığı siyasi manevraların temeli seçim kampanyasında bahsettiği çizgide devam etmektedir. Trump için ulusal ve küresel ekonomik çıkarlardan ziyade iç politik kaygıların daha öncelikli politika olduğu anlaşılmaktadır. Bu araştırma sonucunda cevaplama olasılığı en yüksek açıklamanın bu olduğu ifade edilemeye çalışılacaktır.

Bu araştırmanın temel iddialarından biri devletlerin kriz dönemlerinde gümrük vergilerini artırdığıdır. Serbest ticareti her platformda yaygınlaştırmaya çalışan ülkelerin dahi kriz dönemlerin de korumacılık politikaları uyguladığı gözlemlenmiştir (Ertürk, 2017). Serbest ticareti salt bir şekilde kabul eden

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
ülkelerin kısa vadeli tüketici refahları olsa da uzun vadede de zararlı oldukları açıklanacaktır. Bu alan ile ilgili araştırmalar incelendiğinde araştırmaların kriz değerlendirmelerinin büyük devletlerin temel alarak yapıldığı ortaya çıkmaktadır. Dünyanın en güçlü ekonomilerine sahip ABD, İngiltere gibi ülkelerin krizlerden kaynaklanan negatif etkileri açık bir şekilde ortaya koyulup çözüm araştırmaları yapılırken, kırılgan ve düşük ölçekli ekonomiye sahip ülkelere yönelik araştırmalar azdır. Bu durumda kriz analizlerinin ABD gibi büyük devletlerin çıkarları doğrultusunda yapılmaktadır. Çözüm önerilerinin de bu perspektiften yayınlanmasına sebep olmaktadır. Bu çalışma, serbest ticaret ve korumacılık politikalarının bütüncül bir şekilde bir ülkenin sahiplenmesi gereken politikalar olmadığını iddia etmektedir. Devletlerin nevi şahsına münhasır ekonomik durumları bir etkenken aynı zamanda dönemin küresel ekonomik yapısının izin verdiği ölçüde ülke ekonomileri pozisyon almaktadır.

Küresel piyasalar, büyük devletlerin iradelerine bağlı olarak yönlendiği için küçük ve orta ölçekli ülkelerin serbest ticaretten bir anda çekilme ihtimali yoktur. Öte yandan büyük devletlerin ise serbest ticaret yerine korumacılık politikalarına geçişleri esnek olabilmektedir. Dolayısıyla küçük ölçekli ekonomilerin büyük devletin hamlelerine karşı hazırlıklı olması gerekmektedir. Örneğin DTÖ toplantılarında bazı ülkelerin tek taraflı olarak yapacakları gümrük duvarlarında yükseltme kararı sonrasında o devletin üyeliğini kaybetme tehlikesinden bahsedilmektedir. Ayrıca tek taraflı gümrük duvarlarının yükselten devlete karşı diğer ülkelerin ihracat önlemleri alacağı öne sürülmüştür (Öz, 2009). ABD ve büyük ölçekli ekonomiler serbest ticaret yanlısı politikalar geliştirirken mümkün gibi gözüken yukardaki durum ABD ve büyük ölçekli ekonomiler gümrük duvarlarını yükseltirken uygulanması zor gözükmektedir. Hangi ülkenin gücü ABD'yi korumacılık politikasından vazgeçirip serbest ticaret politikasına itmeye yeter? ABD'yi caydırma kapasitesine sahip bir ihracat tedbiri alınması diğer devletler için oluşturulması zor gözüken bir politikadır.

Dolayısıyla küresel rekabetin gümrük duvarları ile korunabildiği uluslararası sistemde büyük ölçekli ekonomiler kendi çıkarlarını küçük ölçekli ekonomili devletlere dayatmaktadır. Bu durumda küçük ölçekli ekonomilerin gümrük duvarları vasıtasıyla kendi ekonomi politikalarını uygulaması serbest ticaret yerine tercih edilebilir gözükmektedir. Uluslararası anarşinin hüküm sürdüğü ve suçluların iç hukuktaki gibi yargılanamadığı bir sistemde devletlerin birbirine koşulsuz güvenmesi düşünülemez.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Korumacılık politikalarının en tutarlı olduğu alanlardan birisi ise bebek endüstriler diye ifade edilen alanda gerçekleşmektedir. Bebek endüstriler ülkelerin ihraç ettikleri sanayi ürünlerini kendi ülkelerinde üretmek için başvurulan bir ekonomi politikasıdır. Bazı sanayi ürünlerini üretmenin başlangıç maliyeti ve ilk yıllarda piyasada tutunma maliyeti çok yüksek olduğu için bireyler ve özel sektör piyasaya girmekten çekilebilir. Bu yüzden devlet genelde teknoloji oranı yüksek olan bu sektörleri büyüyene kadar gümrük vergilerini artırarak ya da diğer ticari politikalar ile destekler (Acar, 2010). Bu politikanın en güzel örneklerini Güney Kore vermiştir. Otomotiv sektöründe hiç yok denecek kadar az bulunan Güney Kore ekonomisi teknoloji transferi ve yaparak öğrenme gibi metotları uygulayarak aynı zamanda eğitim seviyesini her geçen gün ileriye taşıyarak otomotiv sektöründe en önde gelen ülkelerden biri olmuştur. Başlangıçta Güney Kore otomotiv ithalatına ciddi oranda vergi getirmiş buna karşılık olarak içeride üretilen otomobillerin alımını teşvik etmiştir (Çalışır & Gülmez, 2007, s. 34). Belli bir süre ithal otomobillere göre kalitesiz olan otomobiller yerli ve küresel talepler temel alınarak geliştirilen yeni modeller ile küresel ölçekte rekabet edebilen birçok markaya dönüşmüştür. Bu aşamadan sonra devlet piyasadan çekilerek markalar kendi ayakları üzerinde durmuştur. Teknoloji transferi sadece otomotiv sektörü ile kalmamış ülke birçok sektörde teknoloji ithal eden ülke konumundan teknoloji ihraç eden ülke konumuna gelmiştir. Eğer Güney Kore siyasi iradesi korumacılık politikalarına başvurmasaydı ülke otomotiv sektöründe hiç olmayabilirdi. O halde korumacılık politikaları gelişmemiş ülkeleri gelişmiş ülkeler sınıfına geçmesinde etkili rol oynarken; bebek endüstriler ülkelerin ekonomik çıkarlarına hizmet eder. Tamamen serbest piyasaya önceliklerine bırakılan bir ekonomi ve girişimcilik politikası ülkelerin ürün üretme kapasiteleri, sanayi devrimini gerçekleştirmeleri on ya da yüz yıllar almasına sebep olabilir. Buna paralel olarak devletler teknolojik anlamda dışa bağımlı kalır. Bu durum devletlerin ulusal güvenlik ve çıkarlarında ciddi kayıplara sebep olabilir (Yiğenoğlu, 2016).

Serbest ticaret politikalarını destekleyen en büyük yaklaşımlardan biri de kazan- kazan yaklaşımıdır. Buna göre iki devlet karşılıklı çıkarlar üzerinde birleşir. Örneğin A ülkesi B ülkesinin yollarını yapar ve B ülkesi bu sayede yola sahip olur. A ülkesi ise o yollar üzerinden B ülkesinin pazarına girer. Kâğıt üzerinde iki ülkenin de kazançlı çıktığı bu yaklaşımda pratikte farklı durumlar ortaya çıkabilmektedir. Yukarıdaki örnekte B ülkesi artık A ülkesinin ürettiği ürünlerde üretici ise tüketici konumuna geçmektedir. Ulaşım maliyetleri ve gümrük vergilerinin düşmesi bunda önemli etken olurken B ülkesi üretim

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

kabiliyetini kaybetmekte A ülkesi ise üretim kapasitesini ve pazarını genişletmektedir. Benzer durumun bir kaç mal ve hizmet kaleminde gerçekleşmesi B ülkesini uzun bir süre hammadde sağlayıcısı A ülkesini ise son ürünü satan bir sanayi ülkesi haline getirmektedir. Bu durumda A ülkesi ile B ülkesinin zenginlikleri arasında sürekli açılan bir fark oluşmaktadır. Aynı zamanda A ülkesi B ülkesine verdiği yardımların uzantısı olarak B ülkesinin siyasi ve ekonomik bağımsızlığına müdahale edebilmektedir Bu şekilde B ülkesini uzun yıllar boyunca etkisinde bırakarak askeri, siyasi, ekonomik ve kültürel politikalarına yön verebilmektedir. A ülkesi ise kredi ve hibe verdiği ülkelerin kendisini yakalama kapasitesi olanlar kendi seviyesine geldiğinde onlara karşı korumacılık politikası uygulanmaktadır. Serbest ticaret, ancak kendi mal ve hizmetleri satıldığında serbesttir. Burada kredi ve hibe verilen ülkelerin A ülkesini yakalama kabiliyeti bir başka çalışmanın konusudur. Fakat kısaca değinmek gerekirse, örneğin İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Almanya ve Japonya kısa sürede ABD'ye bazı sektörlerde kafa tutacak seviyeye gelmiştir. Burada vurgulanması gereken, ABD kredilerinden daha ziyade Almanya ve Japonya'nın Savaş öncesinde de benzer kabiliyetlere sahip olduğudur (Derya, 2015).

Kazan- kazan politikasına madalyonun diğer yüzünden bakıldığında kaybet-kaybet yönü de vardır. Gelişmiş ülkeler belli sektörlerde kendilerine rakip olabilecek ülkelerin ortaya çıkmasına sebep olarak kaybederken gelişmemiş ülkeler de siyasi ekonomik ve askeri iradelerini kaybederek, birçok sektörde dışa bağımlı hale gelmektedir.

Avrupa Birliği dünya üzerinde liberal kurumsallaşmanın en etkin sonuçlar ortaya çıkaran bölgesel ittifakıdır. Ana prensipleri serbest piyasa ekonomisi ve temel özgürlükler üzerine kurulu olan bu birlikte tarım politikaları korumacılık açısından ciddi ilgi uyandıran bir alan olarak bulunmaktadır. İki Dünya Savaşı'nın olumsuz etkilerini kıta Avrupa'sında yaşayan devletler, birlik vasıtasıyla bir tarım politikası geliştirmiştir. Buna göre bir daha savaş çıkma ihtimaline karşı Avrupa'nın kendi kendini besleyebilen bir coğrafya olması temel hedeftir. Bu amaçla tarım sektörü birlik tarafından sübvanse edilmektedir (Tetik, 2015). Burada iki temel çıkarım bulunmaktadır. Birincisi Avrupa'da savaşın izleri hala tazedir ve devletler kendi kendine yetebilen politikalara destek vermektedir. İkincisi ekonomik olarak serbest ticaretin daha verimli olduğunu düşündükleri halde ulusal güvenlik ve çıkarları için serbest ticareti kısmaktadırlar. Serbest ticarete güvenmeyip ulusal güvenlik ve çıkarları için serbest ticaretin aleyhine politikalar geliştirmektedirler.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Serbest ticaret argümanın temel eleştirilerinden biri ise serbest ticareti en yüksek sesle savunan ülkelerin dahi gelişmiş ülke haline gelene kadar korumacılık politikalarını uyguladığıdır. ABD, İngiltere gibi büyük güçlerin ve Avrupa Birliği ülkelerinin tarihlerinde korumacılık örnekleri ile doludur (Derya, 2015, s. 99).

Korumacılığa yapılan bir eleştiri kriz sonralarında ki ekonomik durgunluğun derinleşmesine sebep olarak ekonomik krizin süresini uzatması yönündedir (Öz, 2009). Kriz dönemlerinde birçok ülkenin gümrük duvarlarını önde gelen ülkelerin ardından yükseltmesi birçok düşünür tarafından normal karşılanmaktadır. Bu durumda gümrük vergilerini artırmayan ülkeler diğerleri için serbest pazar haline gelecek ve bu nedenden dolayı kriz bu ülkede diğer ülkelere kıyasla daha uzun vadeli ekonomik problemlere sebep olacaktır.

Korumacılık eleştirisinde ifade edilen bir diğer konu ise uzun bir süre yabancı rekabetten korunan sektörlerde gelişmekte olan ülkelerin yeterli ilerleme kat edemediğidir. Öte yandan bazı sektörler bebek endüstrisi koruması olmadan dünya piyasalarında başarılı olmuştur. Burada araştırmacıların gözden kaçırdığı nokta, korunan sektörlerde devletlerin korunma politikasını Ar- Ge ve inovasyona yönelik geliştirdiğinde aksi sonuçlar çıktığını görmezden gelmeleridir. Bebek endüstrisi olmadan dünya piyasalarında başarılı olan devletler incelendiğinde başarılarının geçici olduğu saptanmıştır. Çünkü eşit rekabet halinde oldukları devletleri teknoloji ve verimlilik açısından geçemedikleri için; işçi maliyetlerinden kısarak ucuz işgücü sayesinde piyasadaki tutunabilmektedirler. Fakat ilerleyen süreçte emek ücretleri arttığında bu ülkelerin piyasada tutunması zorlaşmaktadır. Bu durum gelişmiş ülkelerin sanayilerinin gelişmekte olan ülkelerin sanayilerine zarar veren ana etken olmasa da yan bir etken olduğunu açıklar.

Son analizde her devletin her ürünü üretemeyeceği dolayısıyla birbiriyle ticaret yapması gerektiği açıktır. Fakat her ülkenin kendisi için stratejik olan sektörlerde korumacılık politikaları yapması ulusal çıkar ve güvenlik için elzemdir (Mangır & Acet, 2014).

SEÇİM VAATLERİNİN KÜRESEL SERBEST TİCARETLE İKAMESİ

ABD başkanı Donald Trump'ın ek gümrük vergileri koymasının arkasındaki sebep, serbest ticareti önlemek ya da korumacılık yapmaktan ziyade iç politikayı, yerel talepleri önceleyen bir politik vizyona sahip olmasıdır. Trump, ABD'nin ekonomik kaygılardan daha ziyade iç siyaset temelli bir çizgide ilerlemektedir. Seçim kampanyasında öne sürdüğü vaatleri mümkün olduğunca

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
yerine getirmektedir. Seçim kampanyası esnasında Çin'den yapacağı ithalatı sınırlayacağını belirten Trump tüm söylemlerinde serbest ticarete karşı mesafeli durdu. Çin'de üretim yapan Amerikan firmalarını da ülkesine geri dönmesi ve istihdam oluşturması için teşvik edeceğini söyledi (Grün, 2017) .Trump'ın seçim vaatlerini gerçekleştirmeye çalıştığını diğer politikalarında da gözlemlemekteyiz.

TRUMP'IN SEÇİM VAATLERİ

Trump'ın seçim vaatleri incelendiğinde büyük ölçüde seçim vaatlerine sadık kaldığı gözlemlenmektedir.

- Vergi İndirimi

Seçim öncesinde kurumlar vergisin de indirerek Amerika Birleşik Devletleri'nin içinde yatırımları artırmak istiyordu. Kasım 2017'de bu sözünü yerine getirdi (www.bbc.com, 2018).

- İklim Değişikliği ve Paris Anlaşması

Seçim kampanyasını yürütürken iklim değişikliğinin Çin uydurmaları olarak alay etti ve Paris düzenlemelerinin ABD'nin büyümesini engellediğini belirtti. Bu gerekçelerle anlaşmadan çekildi. Amerikan başkanı hem Amerika'da hem de küresel çapta liderler ve ünlü kişiler tarafından birçok tepki almasına rağmen kararından vazgeçmedi.

- IŞID ve Ticaret Anlaşmaları

IŞID'in 2015'ten beri ağır bir şekilde bombalanmasını destekliyordu. Amerikan teknolojisinin en büyük bombalarını IŞID üzerine yağdırdı. Ticaret anlaşmalarının ilgili çekincelerini her fırsatta dile getiren Trump, seçim öncesi NAFTA(North American Free Trade Association)'yı felaket olarak tanımladı. TPP(Trans Pasific Partnership) 'in ise kötüye gittiğini söylemişti. Başkan olduktan sonra TPP'den çekildi ve NAFTA'yı yeniden müzakereye açtı. Ulusal ve uluslararası ekonomistler bu anlaşmaların Amerika Birleşik Devletleri'nde çıkarlarını olduğunu söylemesi kararını değiştirmedi.

- ABD Büyükelçiliğinin Kudüs'e Taşınması ve Meksika Sınırı

Seçim öncesinde Amerikan Büyükelçiliğinin Tel Aviv'den Kudüs'e taşınacağını duyurmuştu. Kasım 2017'de Kudüs'ü İsrail'in resmi başkenti olarak tanırken elçiliğin Mayıs 2018'de açılacağını söyledi. (www.bbc.com, 2018) Seçim öncesinde Meksika sınırına duvar örmeyi planlayan Trump duvarın ödemesini Meksika'ya yaptırmak istemiştir 30 Mart 2018 itibari ile duvar

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
örülmeye başladı fakat finansmanın Amerikan Savunma Bakanlığı tarafından yapılması bekleniyor (Trthaber, 2018).

Trump'ın bu vergileri getirmesindeki diğer bir açıklama küresel ekonominin günümüz dinamiklerini iyi okuyamadığının ifade edilmesidir (Sak, 2018). Fakat Trump çağdaş dinamikleri yeterince hesaba katmasa bile ABD, küresel ekonomik düzeni kuran bir devlet olarak, Dünya ekonomik sistemine hakim insan kaynaklarına ve yeterli kurumsal kimliğe sahiptir. Dolayısıyla Trump'ın gümrük vergilerini artırma istemi uluslararası ekonomik dengeleri anlayamamasından kaynaklanamaz. Trump bilinçli bir şekilde ekonomik verimlilik düşüncesini ikinci plana atıyor ve kendisi gibi düşünen Amerikalılara hitap edecek şekilde hareket ediyor. Trump için bir malı yurtdışından daha ucuza ihraç etmek eğer uğrunda bir Amerikan şirketi zarar görecekse makul değil. Aynı şekilde Amerikan malına göre daha ucuza ihraç edilen bir mal bir yerli üretim mala zarar vererek Amerikan işçisini işsiz bırakacaksa ekonomik verimliliğin bir önemi yoktur. Bu düşüncelerinin temellendirmesini ''Make America Great Again'' ve 'America First' sloganlı kampanyasında açıkça gözlemlemekteyiz.

Trump ABD'nin ekonomik ve siyasi çıkarları için korumacılık politikasını öncelememektedir. Hangi politikanın daha iyi olduğunu umursamıyor. Onun için seçim vaatlerini yerine getirmek daha öncelikli gözükmektedir. Trump bu politikaları uluslararası ekonomik düzen korumacılığa doğru kaydığı için de yapmamaktadır. Çünkü uluslararası düzeni belirleyen temel ülke ABD'dir. Aynı zamanda diğer ülkelerin korumacılık yapmamasını önleyebilecek temel aktördür. Buna rağmen korumacılık politikalarının fitilini ateşleyen bir devlet izlenimindedir. Diğer devletleri korumacı bir dış ticaret politikası izlemeye itmektedir.

Yukarda bahsettiğimiz iddiaları ispatlamak için araştırma yöntemi olarak olay incelemesi yapacağım. Bu tür sorulara cevap aramanın en güzel yolu nitel araştırma yöntemidir. Benim sorumdan anlaşılacağı üzere olay incelemesi iddia ettiğim ifadeleri en iyi şekilde ortaya koyacaktır. Trump'ın Çin'e uyguladığı gümrük vergilerinin ve tarihçesinin ayrıntılarına bu bölümde gireceğiz.

ABD- ÇİN TİCARET SAVAŞLARI

ABD Başkanı Donald Trump seçimlerden önce bahsettiği ek gümrük vergisi ve korumacılık politikalarının ilk hamlesini 8 Mart 2018 tarihinde demir- çelik ve alüminyum sektörlerine ilave ek gümrük vergisi koyarak yapmıştır. Bu karar her ne kadar genel olsa da Kanada, Meksika, Avrupa Birliği, Avustralya, Arjantin, Brezilya ve Güney Kore istisna tutulmuştur. Karardan en fazla

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
etkilenen ülke ise Çin olmuştur. Çin, bu hamleye karşı saldırgan bir tavır takınmak yerine ölçülü bir açıklama yapmıştır. 23 Mart tarihinde ABD'den ikinci hamle gelmiştir. Çin'den ithal edilen 60 milyar dolarlık mal soruşturma kapsamına alınmıştır. ABD'nin bu hamlelerine Çin'den 2 Nisan tarihinde cevap gelmiştir 3 milyar dolarlık ithalat ürününe %25' lik vergi soruşturması başlatılmıştır (Aran, 2018).

ABD 4 Nisan'da fikri mülkiyet hakkındaki endişelerini dile getirerek karşılık vermiştir. 1300 ürünün ithalatı için %25' lik ek vergi getirebileceğini açıklanmıştır. Çin'de üretim yapan ABD firmalarının teknolojilerinin çalındığını iddia eden ABD yönetimi Çin'i hırsızlıkla suçlayarak Çin'in zorunlu teknoloji transferi gerçekleştirdiğini ilan etmiştir (Aran, 2018).

Çin ise 106 Amerikan menşeili ürüne %25 ek gümrük tarifesi koyacağını duyurmuştur. Çin tarafı ABD'yi DTÖ'nün kurallarını uygulamamakla suçlamıştır. Mevcut tansiyonun, ticari politikaların küresel ve yerel ekonomilere zarar verebileceğini ifade etmiştir. Son hamle ABD tarafından gelmiş Çin'in 100 milyar dolarlık atılımı için inceleme başlatacağı duyurulmuştur. ABD başkanının bu hamleleri Amerika'da farklı yansımalar ile karşılaşmaktadır. Çin ile ticarete sekte uğramasının tüketici refahında azalmaya yol açacağı, üretim maliyetlerini artıracağı, Amerikan çiftçisinin Çin'e satış yapamayacağı gibi olumsuz senaryolar vardır (Aran, 2018). Diğer taraftan Trump ve taraftarları ek gümrük vergilerinin Amerikan şirketlerinin ve işçilerinin çıkarına olduğu ve bunların korunması için gerçekleştirildiği ifade etmektedir.

SONUÇ

Bu araştırma da ABD'nin Çin'e uygulamış olduğu gümrük vergilerini neden uygulamaya çalıştığını izah etmeye çalıştım. ABD gibi küresel serbest ticaretin baş aktörü olan bir ülkenin tekrardan neden korumacılık politikalara geri döndüğünü anlamaya çalıştım. Fukuyama'nın tarihin sonu tezinde insanlığın son evrimi olan liberal devlet anlayışından sapma olmasının sebeplerini ortaya çıkarmaya çalıştım. Eğer serbest piyasa ve ekonomiye devlet müdahalesinin en aza indirgenmesi küresel ekonomi politikte üstün geldiyse, serbest piyasanın bayraktarlığını yapan bir ülke neden korumacılık politikalarına geri dönmeye yönelmiştir sorusunu cevaplamaya çalıştım. Öncelikle serbest ticaret ve onun karşıtı olan korumacılığın teorik yaklaşımlarını ele aldım. Uzun süredir tartışılagelen bu iki yaklaşımın açıklamalarıyla devletlerin uluslararası ticaret politikalarını açıklamaya çalıştım. Liberal argümanın aksine devletlerin her

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
koşulda serbest ticaret yaparak refaha erişemeyeceğini, uygun şartlar altında devletlerin korumacılık yaparak ulusal refah ve çıkarlarını oluşturabileceklerini fark ettim. Buradan hareketle Donald Trump'ın izlediği politikanın ayrıntılarını inceledim. Literatürden farklı olarak ABD'nin dış ticaret politikasının temelinde Trump'ın iç politik kaygıları olduğunun altını çizdim. Trump'ın gerçekten de diğer seçim vaatlerini tutmaya çalıştığını tespit ettim. Trump'ın bu politikayı oluşturmasındaki sebebin gerçekten ABD siyasi ve ekonomik çıkarlarının bu yönde olduğuna inandığından mı yoksa sadece tekrardan seçilebilmek için mi olduğu ileriki araştırmaların konusu olabilir. Trump ve onu iktidara getiren insanlar gerçekten küreselleşmenin sonuçlarından, serbest ticaretin mal ve hizmet dolaşımından, göç, terör ve iklim gibi küresel problemlerle uğraşmak istemiyor olabilir. Bunun yerine Amerika'ya odaklanıp izolasyonculuk politikası izlemek isteyebilir. Serbest ticaret adı altında ülkelerinin aldatıldığını ve adil olmayan bir ticaretle zarara uğradıklarını iddia ediyorlar. Bu söylem yüzyıllardır çeşitli yollarla sömürülen ülkelerinin söylemleriyle benzeşiyor. Burada dikkat çekilmesi gereken noktalardan biri Trump yanlısı Amerikalıların şu an istemedikleri küresel düzeni kuran ana aktör olmaları ve hala bu sistemin varlığından dolayı Amerikan çıkarlarına ciddi katkılar geldiğinin unutulmamasıdır. İkincisi Amerika, korumacılık politikasıyla şirket ve işçilerini korurken çiftçilerinin zararıyla sonuçlanacak durumlara yol açabilir. Çünkü karşılıklı bağımlılık ve küreselleşme ülke ekonomilerini iç içe geçirmiş ve katı korumacılık önlemleri misillemelerle karşılık bulabilir.

Son olarak ABD halkının ve onun temsilcisi olan Başkan Trump'ın ekonomi politikasında korumacılığı tercih etmesi şu açıdan da aydınlatıcı olacaktır. Eğer serbest ticaret, ekonomik açıdan daha verimli ise ve bu durum ampirik olarak ortaya konuyorsa buna rağmen sırf demokratik taleplerle yada egoist tavırlarla ekonomik çıkarlar feda ediliyorsa; demokratik yönetim biçiminin devletlerin ekonomik çıkarlarına zarar verip vermediği ileriki araştırmalar için iyi bir çalışma alanı olabilir.

Kaynakça

Acar, M. (2010). Serbest Ticaret, Ekonomik Özgürlükler ve Refah. *Bilig*, 52.

Aran, B. (2018). *ABD, Çin, Ticaret Savaşları ve Türkiye.* TEPAV.

Çalışır, M., & Gülmez, A. (2007). Güney Kore'nin Başarısının Arkasında Arge Gerçeği ve Türkiye Örneği. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 32-34.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Derya, H. (2015). Almanya ve Japonya'nın Sanayileşme Sürecinde Korumacı Politikaların Önemi. *Akademik Bakış Dergisi*, 107.

Ertürk, N. (2017, Mayıs). Ticaret Savaşları Ve Dünya Ekonomilerine Etkileri. *Fiscaoeconomia*, s. 90.

Grün, C. (2017, Ocak 20). *Deutsche Welle Türkçe*. Mayıs 1, 2018 tarihinde Deutsche Welle Türkçe Web Sitesi: http://www.dw.com/tr/6-maddede-trump%C4%B1n-se%C3%A7im-vaatleri/a-37203760 adresinden alındı

Mangır, F., & Acet, H. (2014). Serbest Ticaret ve Korumacılık, Avrupa Birliği'nde Malların Serbest Dolaşımı ve Türkiye'nin Uyumu. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 97

Öz, S. (2009). *Kriz ve Korumacılık: Tarih tekerrür edecek mi?* İstanbul: Tüsiad- Koç University Economic Reserch Forum.

Sak, G. (2018, Mart 12). *Amerikasız TPP Şili'de imzalandı.* Mayıs 1, 2018 tarihinde www.tepav.org.tr: http://www.tepav.org.tr/tr/blog/s/6146 adresinden alındı

Skousen, M. (2016). *İktisadi Düşünce Tarihi.* (M. Acar, M. Toprak, & E. Erdem, Çev.) İstanbul: Adres Yayınları.

Tetik, Z. Ö. (2015). *Türkiye Cumhuriyeti Tarım Bakanlığı.* Mayıs 1, 2018 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Tarım Bakanlığı Web Sitesi: https://www.tarim.gov.tr/ABDGM/Belgeler/%C4%B0DAR%C4%B0%20%C4%B0%C5%9ELER/Uzmanl%C4%B1k%20Tez%20Eyl%C3%BCl%202015/Zafer%20Ozgu%20Tetik.pdf adresinden alındı

Trthaber. (2018, Mart 30). Mayıs 1, 2018 tarihinde trthaber: http://www.trthaber.com/haber/dunya/abd-meksika-sinirina-duvar-ormeye-basladi-357898.html adresinden alındı

Ünay, S., & Dilek, Ş. (2018). *Yeni Korumacılık ve Ticaret Savaşları.* İstanbul: SETA.

www.bbc.com. (2018, Şubat 26). Mayıs 1, 2018 tarihinde Trump's campaign promises - has he delivered on them?: http://www.bbc.com/news/world-us-canada-37982000 adresinden alındı

Yiğenoğlu, K. (2016). İktisadiMilliyetçilik ve Artan Korumacılık Eğilimleri: ABD Otomotiv Sektöründe Korumacılığın EKonomi Politiği. *Jomelips*, 20-21.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ABSTRACT

After 2008 financial economic crisis, protectionism policies became prevalant globally. States protect to own domestic market in an effort to influence of crises low level. Domestic production is supported and economic nationalism increased. Global free trade is examined this era.

US was the main booster of free trade and globalization. Before Trump administration US advised to whole World to free trade and cooperation. For this reason US aim to non-tax agreement or marjinal tariff in international trade. But Trump economic approach reverse general trade inclination. In 2018 Trump imposed 25 percent additional tax of Chinese imports. In September Trump enacted 200 billion dollar worth of Chinese output. The fact that despite escalating economic and political tensions, Beijing declared peaceful expression.

In this research explained that Why Donald Trump placed tariffs on billions of dollars worth of goods from China? This article emphasises that Donald Trump's primary long term concern is the profitability of his own enterprises. Thus Trump's primary interest to stay in power. In his presidential campaign, Trump made China the thief for stealing American business and technology through unfair trade. Trump want to keep his prisidantal campaign promises for next election. His essential goal is local political demands rather than international economic balances.

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE MARMARA ÜNİVERSİTESİ